

Villa Strandvik
Östra Ekedal 1:43, Gustavsberg

Värdebeskrivning och konsekvensanalys av
ombyggnadsförslag

2012-03-26. Reviderad 2012-05-10

Villa Strandvik, Östra Ekedal 1:43, Gustavsberg, Värmdö. Värdebeskrivning och konsekvensanalys

Beställare: Seniorgården/JM

Uppdragsansvarig byggnadsantikvarie: Maria Lorentzi

Foton, om inte annat anges: Maria Lorentzi

Omslagsbild: Villa Strandviks södra fasad.

Bild på detta uppslag: Villa Strandvik under 1900-talets första hälft. Bild från Värmdö kommuns arkiv.

Kartbild över Gustavsbergs centrala delar. Villa Strandvik är markerad med en röd ring. På den södra sidan om Farstaviken breder det gamla fabriksområdet ut sig. karta från Stockholms stad.

Villa Strandvik ligger på en parkliknande stor trädgårdstomt som sträcker sig ned till Farstavikens strand.

Inledning

Bakgrund

Värmdö kommun arbetar för närvarande med att ta fram en ny detaljplan för Strandvik i Gustavsberg. Hela planområdet ägs av JM AB och JM Värmdöstrand AB. De befintliga byggnaderna inom planområdet hyrs ut till boende och verksamheter. En av de berörda byggnaderna är Villa Strandvik. Denna ska enligt detaljplaneförslaget få skyddsbestämmelsen ”q” som omfattar byggnadens exteriör. Samtidigt planerar Seniorgården AB/JM att bygga om huset för bostadslägenheter som ska säljas som bostadsrätter. En första skiss på ett ombyggnadsförslag har tagits fram av Lars Bergh vid Brunberg & Forshed Arkitektkontor AB, daterad 2012-03-26.

Syfte

Syftet med denna värdebeskrivning och konsekvensanalys är att göra en bedömning av hur ombyggnadsförslaget förhåller sig till fastighetens kulturhistoriska värden. Både positiva och negativa effekter blir belysta och resonemang förs kring olika avvägningar mellan bevarande och utveckling. Syftet är också att diskutera möjliga lösningar för att genomföra vissa ändringar av exteriören på ett så varsamt sätt som möjligt.

I värdebeskrivningen redogörs för villans bevarandegrad och byggnadens kärnvärden identifieras, bl.a. med utgångspunkt från de värden Värmdö kommun pekat ut i ”Kulturhistorisk byggnadsinventering inför detaljpaneläggning, 2011”.

Eftersom den föreslagna skyddsbestämmelsen omfattar exteriören behandlar konsekvensanalysen enbart husets utsida. Seniorgården har påbörjat ett programarbete för interiören. Här finns idag kulturhistoriska värden likväl som stora bostadsvärden och värden för Seniorgårdens kunder. Seniorgården har en uttrycklig ambition att följa råd och rekommendationer från byggnadsantikvarisk expertis i den slutliga detaljprojekteringen. Många frågor återstår dock att utreda vid en kommande projektering, t.ex. exakta lägen för interiörens väggar och dörröppningar och lägen för ny kanalisation och ledningar för vatten och avlopp. Frågor som rör brandsäkerhet, tillgänglighet och energieffektivitet återstår också att utreda innan interiörens utformning kan slås fast.

Orientering

Villa Strandvik ligger i Gustavsberg, invid Farstavikens norra strand. Villan är inringad på kartan.

Fastighetsdata

Fastighetsbeteckning: Östra Ekedal 1:43

Adress: Ekedalsvägen 1, Gustavsberg

Nuvarande fastighetsägare: JM AB

Ursprunglig byggherre och fastighetsägare: Axel och Maud Odelberg. Axel var under ett antal år styrelseordförande och teknisk chef vid Gustavsbergs porslinsfabrik

Arkitekt: Okänd. Troligtvis byggmästaren G. A. Bengtsson

Ursprunglig funktion: Enfamiljsvilla

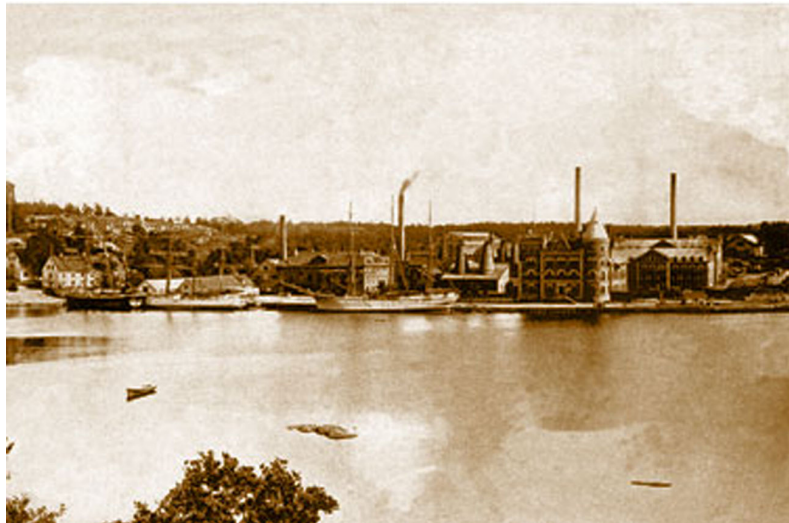
Nuvarande funktion: Omsorgsverksamhet som drivs av socialtjänsten inom Värmdö kommun

Metod för kulturhistorisk värdering

För att beskriva byggnadsverks kulturhistoriska värden finns en vedertagen metod som under många år utarbetats av Riksantikvarieämbetet och som presenterades i tryckt form 2002. Metoden utgår från två viktiga huvudkategorier: dokumentvärden och upplevelsevärden. Dokumentvärden är sådana aspekter av en byggnad som ger kunskap om historien, t.ex. byggnadsteknik eller arkitekturhistoria. Upplevelsevärden är sådana aspekter av en byggnad som berör och skapar känslor, t.ex. arkitektens utformning, en byggnads inverkan på närmiljön eller byggnaden som symbol för en verksamhet. I metoden finns också en kategori av värden som kallas förstärkande värden. Det handlar t.ex. om graden av autenticitet eller sällsynthet.

Villa Strandviks tomt med vy ut mot Farstaviken och fabriksområdet på andra sidan.

Fabriksområdet under 1800-talets senare del. Foto från Porslinsmuseet.

Gällande lagskydd kopplat till fastighetens kulturhistoriska värde

Idag har Villa Strandvik inget skydd i detaljplan. Värmdö kommun har däremot pekat ut Villa Strandvik som kulturhistoriskt omistlig. Därför omfattas villan av Plan- och bygglagens skydd mot förvanskning (PBL kap 8 §13). Kommunens värderingen motiveras så här:

Strandvik uppfördes som bostadshus åt patron Odelbergs son Axel Odelberg. Villan placerades på en stor tomt, med utsikt över Farstaviken och fabriken. Den monumentala placeringen är viktig för förståelsen av den patriarkaliska uppdelningen av brukssamhället som varit rådande i Gustavsberg. Villan är i princip oförändrad exteriört sedan byggtiden och visar upp både tidstypiska stildrag samt kopplingar till lokala byggnadstraditioner. Strandvik faller under klass I – kulturhistoriskt omistlig.

Delar av Gustavsberg, bl.a. Strandvik, är utpekade som ett riksintresse för kulturmiljövården. Områden vars kulturhistoriska värde anses vara så högt att dess bevarande är av nationell betydelse kan enligt 3 kap Miljöbalken utnämnas till Riksintresse för kulturmiljövården. Det är Riksantikvarieämbetet har ansvar för att besluta om områden av riksintresse för kulturmiljövården. Riksintresseområden får inte förändras så att det påtagligt skadar det kulturhistoriska värdet. Så här beskrivs och motiveras riksintresseutnämningen:

Motivering:

Brukssamhälle med obruten industriell verksamhet alltsedan 1600-talet och det samhälle detta skapat, framför allt präglad av 1800-talets patriarkaliska industrisamhälle och 1900-talets industri med anknytning till folkhemstanken och Kooperationen KF. (Industrimiljö).

Uttryck:

Byggnader och anläggningar som visar de olika tidsskikten i brukssamhällets utveckling. Industribyggnader för olika ändamål, där industriprocessens alla led kan följas samt kontorsbyggnader och andra anläggningar för produktionen. Offentliga byggnader samt bostäder av olika typ och för skilda sociala grupper. Planering av utbyggnads-områden från 1930, 40- och 50-talen där denna bygger vidare på den gamla brukskaraktären.

I området ingår även:

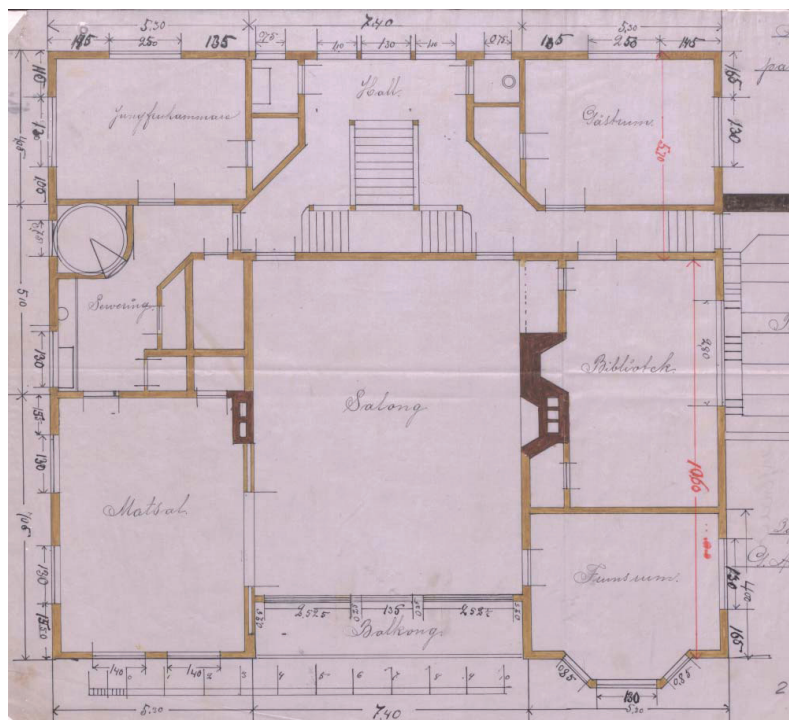
Sommarnöjesmiljö med sommarvillor från 1870- och 1880-talen vid Farstasundet väster om Gustavsbergs samhälle, som i sin utformning speglar tidens arkitekturströmningar, bl.a. den fornnordiska inspirationen.

Föreslaget nytt skydd i detaljplan

I det koncept till samrådshandling (daterat 2012-01-04) som Värmdö kommun tagit fram finns på plankartan en skyddsbestämmelse som omfattar bl.a. villa Strandvik. Skyddsbestämmelsen – ”q” föreslås förtydligas genom följande text: ”Byggnaden får inte rivas. Byggnadens exteriör får inte förändras såvida det inte bidrar till att framhäva byggnadernas ursprungliga karaktär”. I samrådshandlingen skriver man att ett av planens syften är att ”framhäva och skydda kulturmiljövärden” genom att bl.a. just förse vissa byggnader med skyddsbestämmelser.

Kulturmiljön längs Farstavikens norra strand som vänder sig mot Fabriksområdet på andra sidan viken. Här ligger Villa Strandvik och de s.k. Franska byggena i en lugn, grön miljö avskild från fabriakens buller.

Ritning från 1911 över bottenvåningen med sin representativa rumssvit innehållande bibliotek, fruns rum, salong och matsal.

Villa Strandvik – kortfattad historik

Villan uppfördes 1911-12 för Axel Odelberg och hans fru Maud. Vem som är husets arkitekt har aldrig klarlagts. Ursprungsritningarna är signerade av byggmästaren G. A. Bengtsson och det är inte omöjligt att han själv ritade huset, ett tillvägagångssätt som inte var ovanligt vid tiden. Axel Odelberg var son till Wilhelm Odelberg, mångårig brukspatron vid Gustavsbergs porslinsfabrik. Axel Odelberg utbildade sig till civilingenjör i kemiteknik och efter faderns död blev Axel styrelseordförande för fabriken aktiebolag medan hans bror Victor tillträdde som VD. Axel kom också att verka som teknisk chef vid fabriken. Axel och hans bror innehade sina poster fram till 1937, då familjen sålde verksamheten till Kooperativa förbundet och flyttade från Gustavsberg. Då lämnade också Axel med familj Villa Strandvik. Mellan åren 1939 och 1946 fungerade huset som porslinsfabrikens tjänstemannamäss. Vid slutet av 1950-talet byggdes villan om till representationshus, en funktion den hade fram till 1980-talets mitt. Fram till någon gång mellan 2000 - 2002 fungerade Villa Strandvik som brukshotell, med restaurang och pub. År 2000 köpte JM fastigheten och efter det att hotellverksamheten upphört hade man under några år kontor och konferensverksamhet i huset. Runt år 2010 startade omsorgsverksamhet i villan av socialtjänsten i Värmdö kommun, en verksamhet som fortfarande bedrivs där.

Villa Strandvik ligger på behörigt avstånd från det bullriga fabriksområdet och från de mer tätbebyggda arbetarkvarteren. Huset har en pastoral placering, i det vackra parklandskapet längs Farstaviken och från husets salonger får man en magnifik vy ut över vattnet. Den avskilda placeringen är typiskt för ett patriarkalt uppbyggt brukssamhälle med stor åtskillnad mellan vanlig arbetare och chef.

Byggnadshistorik i punktform

Nybyggnad: 1911, enfamiljsvilla

Ny funktion: 1939-1946, porslinsfabrikens tjänstemannamäss

Ny funktion och ombyggnad: 1950-tal – 1980-talets mitt, porslinsfabrikens representationshus

Ny funktion: 1980-talets mitt – ca 2002, brukshotell, restaurang och pub.

Ny ägare: 2000, JM köper fastigheten

Ny funktion: Ca 2002-2010, JM har kontor, konferens mm i huset

Ny funktion: Ca 2010, omsorgsverksamhet som drivs av socialtjänsten i Värmdö kommun

Husets bevarandegrad och utförda förändringar

Husets exteriör är som helhet välbevarad. Fasadutformningen och fasaddekoren, takutformningen och takteglet, de flesta fönstren och den stora ekporten, balkongerna och smidesräckena – alla dessa delar är ursprungliga. Vissa förändringar har dock genomförts under åren, framförallt på den östra sidan, men ändringar har även genomförts på den västra och södra fasaden. Det finns inte mycket arkivmaterial över utförda förändringar, vilket gör att vissa frågetecken återstår. Här beskrivs kortfattat de förändringar som är kända, genom enstaka historiska uppgifter, äldre fotografier, ritningar och egna platsstudier.

Södra sidan

På södersidan fanns ursprungligen glasade, småspröjsade pardörrar som vette ut till altanen i markplan. De har tagits bort och ersatts av ett stort perspektivfönster med en fast bröstning. De två fönstren som omger perspektivfönstret har kvar sin ursprungliga form och bågarna är antagligen bevarade, men med borttagen spröjs. Istället har man satt in blyspröjsat, färgat glas. På äldre foton ser man att där satt tvåluftsfönster med sex rutor i varje luft, d.v.s. småspröjsade på samma sätt som den översta våningens fönster. Framför den f.d. utgången till altanen finns idag ett trädäck i tryckimpregnerat trä. Här har det tidigare ha funnits en uteplats, kanske stensatt, med urnor eller stora krukor med växter - som dekor och avgränsare. Ned till gräsmattan ledde en trappa i natursten. På takfallet mot söder finns idag två takfönster som har tillkommit under senare år. Vindsfönstret i det östra gavelpartiet fanns inte från början och har ganska moderna bågar.

De förändrade fönstren på souterrängvåningen.

Souterrängvåningens ursprungliga utformning.

Villans södra fasad med sina stora balkonger med ursprungligt smide och ursprungliga fönster- och fönsterdörrar.

Foto från 1900-talets första hälft med orangeri och annan fönstersättning än i dag på den östra fasaden. Foto från Värmdö kommuns arkiv.

Villans östra och södra sida idag.

Östra sidan

Där östersidans terrassering finns idag låg tidigare ett ganska stort orangeri i kraftig sluttning. Orangeriet hade stora fönsterpartier och en hög sockel. I sluttningen intill orangeriet ledde en naturstenstrappa vidare upp norrut. Under orangeriets sockel verkar det ha funnits en källare med ingång från villans källare. Framför orangeriet, invid huvudentrén låg en liten förstuga med en låg dörr som ledde vidare in i villans pannrum. Den nuvarande dörren till husets pannrum ligger antagligen i samma läge som tidigare muröppning men själva dörrbladet har tillkommit i efterhand, liksom terrassmuren med inbyggd spis och entrén högre upp i backen. Där entrén ligger idag fanns från början en utgång till orangeriet. Troligtvis skedde dessa förändringar i samband med att orangeriet revs. Troligtvis var det också då som tre fönster i den östra fasadens bottenvåning byggdes om, vilket syns idag eftersom de har nyare fönstersnickerier än de övriga (modernare gångjärn, inga hörnbeslag m.m.). Fönstren i det lilla gavelpartiet högst upp, som vetter in till den inredda vinden, har bytts under senare år men har ursprunglig storlek. De nyare fönstersnickerierna är väl anpassade till de ursprungliga.

Östra sidans ursprungliga utformning med källaringång via orangeriets sockel.

Den välbevarade huvudentrén med ekport som har smide i vikingastil.

Den norra entrén som tillkommit efter det att orangeriet revs. Här satt ursprungligen en mindre dörr som ledde från husets hall ut till orangeriet.

Norra sidan

På husets norra sida har fönstret som vetter in mot vinden bytts under senare år. Inga uppgifter finns om andra förändringar. Enligt ursprungsritningarna skulle byggnadens huvudentré ha legat här, med en port in till husets representativa trapphall. Inga spår finns av entré idag, istället är norrfasaden ganska sluten. Enligt en karta från 1952 fanns ingen gång fram till norrfasaden, vilket tyder på att det aldrig funnits en entré där. Fasaden ligger också nära Gamla Skärgårdsvägen, vilket kan ha påverkat valet att göra fasaden mer sluten.

Västra sidan

Den västra fasaden har under senare år fått en spiraltrappa för utrymning. Trappan ansluter till den ursprungliga balkongen som förlängts genom en gallerdurk. Ena sidan av den gamla balkongens smida järnräcke har tagits bort. Man har också tagit upp en ny dörröppning för utrymning till brandtrappan.

Villans norra fasad vetter mot Gamla Skärgårdsvägen.

Här hade man ursprungligen tänkt sig husets huvudentré.

Dekorativa smideskonsoler och räcken på den västra sidans balkong.

Den västra fasaden med sin sekundära utrymningstrappa.

Takfallen utgör en del av villans arkitektoniska utformning med gavelmotiv och frontespiser.

Takmaterial, fasadmaterial, takmaterial och färgsättning

Takmaterialet är Gustavsbergstegel, vilket är ursprungligt. Fasaden är idag putsad med en grov puts med ballast av stenkross. Färgen är murrigt gul med gråvita omfattningar och dekorativa element i samma gråvita kulör. Under dagens puts finns en äldre kraftig puts med ballast av rödaktig mjukt rundad sjösten. Kulören är något varmare och klarare gul, men är lik den nuvarande. Under de släta omfattningarnas nyare färgskikt finns en något varmvitare kulör.

Trolig ursprunglig puts med rundad rödaktig sjösten som ballast sticker fram under den nuvarande.

Under dagens kallvita kulör på listverken finns en något varmare vit.

Under dagens snickerifärg finns däremot en något svalare vit kulör målad med oljefärg.

Kulturhistoriskt värde – en fördjupning

Övergripande värden

Dokumentvärden

Byggnadshistoriskt värde

Villa Strandvik är en välbevarad jugendvilla med tidstypisk utformning och tidstypiska material. På så vis berättar huset för oss om 1910-talets husbyggande, materialval och estetiska ideal. Utformningen berättar också om tidens sociala uppbyggnad med sin tydligt betjänande del (kök, serveringsgång, förråd mm i den bakre delen av huset och med en särskild, väl dold trappa för tjänstefolket) och en betjänad del (med representativ huvudtrappa, salonger, matsal m.m. i husets bästa lägen med utsikt över Farstaviken).

Lokalhistoriskt värde

Porlinsfabriken i Gustavsberg har haft enorm lokal betydelse. Villa Strandvik var en av chefvillorna, byggd för ägarfamiljens ena medlem Axel Odelberg med familj. Villan ligger i ett väl synligt läge invid vattnet och är en av många viktiga komponenter i den tidsväv av olika byggnader som uppförts runt vattnet. Även efter det att familjen Odelberg flyttade ut kom huset att användas av porlinsfabriken, som mäss och representationshus.

Upplevelsevärden

Miljöskapande värde

Det stora husets läge vid vattnet med en omfattande parkliknande tomt runt huset bidrar till Strandviks burgna karaktär och ses av många som rör sig utmed vikens båda sidor. Huset utgör också en av flera byggnader utmed Gamla Skärgårdsvägen, som är den äldre infarten till Gustavsberg. Även om de flesta idag kommer från Stockholm från annat håll är Villa Strandvik ett synligt inslag längs den gamla infarten.

Symbolvärde

Villa Strandvik kan ses som en symbol för ägarfamiljen Odelberg. Den kan också ses som en symbol för den sociala skiktningen inom bruksområdet, med hus för prominenta arbetare eller chefer i avskilda gröna lägen vid vattnet och hus för vanliga arbetare i mer ordinära och mer tätbebyggda lägen bakom fabriksområdet.

Kulturmiljön längs Farstavikens norra strand som vänder sig mot Fabriksområdet på andra sidan viken. Här ligger de franska byggena och Villa Strandvik i en lugn, grön miljö avskild från fabriakens buller.

Merparten av fönster- och dörrsnickerierna är ursprungliga och viktiga att vårda för framtiden. Här på en av de stora balkongerna mot söder.

Identitetsvärde

Villa Strandviks synliga läge invid Farstaviken och Gustavsbergs fabriksområde gör att man kan utgå från att villan är ett välkänt inslag för många i Gustavsberg. Byggnaden utgör en del av både Gustavsbergs och Gustavsbergarens identitet.

Konkreta uttryck för de kulturhistoriska värdena

Exteriör

Utvändigt är villan som helhet välbevarad och jugendkaraktären dominerande. Inga senare årsringar av kulturhistoriskt signifikant värde har tillförts.

Värdefulla uttryck, delar och detaljer:

- Byggnadens monumentala placering på en trädgårdstomt med vy ut över sjön och väl synlig på håll.
- Byggnadens tydliga ”villauttryck”, d.v.s. som enfamiljshus uppfört för familjen Odelberg.
- Fasadens ursprungliga utformning med bl.a. burspråk, balkonger med smide och uppskjutande gavelmotiv
- Fasad med spritputs i gult och slätputsad dekor i vitt samt profilerad takfot och våningsavskiljande listverk i vitt
- Ursprungliga fönsters och dörrars placering och utformning
- Ursprungliga fönstersnickerier och fönsterdörrar
- Ursprunglig ekport med smide i fornnordisk stil samt pelare och tak runt den ursprungliga ekporten
- Takets varierade utformning i kombination med takfall utan kupor och beläggning med Gustavsbergstegel
- De två symmetriskt placerade skorstenarna i tegel

Ombyggnadsförslaget – förutsättningar, konsekvenser och målsättning

Det liggande ombyggnadsförslaget utgörs av tidiga skisser, framtagna utan aktuella relationshandlingar. I ombyggnadsförslaget finns sex bostadslägenheter – en på souterrängvåningen, två på bottenvåningen, två på våning 1 trappa och en på våning 2 trappor (vindsplanet). Viktiga förutsättningar för Seniorgården är att förse alla lägenheter med möjlighet att vistas på altan, balkong eller uteplats, att installera hiss som når samtliga våningsplan (för att tillgodose krav på tillgänglighet), att förse huset med mekanisk till- och frånluft och att alla lägenheter ska ha dusch/badrum och toaletter samt kök. Tanken är också att alla lägenheterna ska nås från ett gemensamt trapphus beläget där dagens interna huvudtrappa finns. Utöver detta måste man också uppfylla de krav på brandsäkerhet, utrymning och energieffektivitet som ställs idag vid en ombyggnad.

Södra sidan

Åtgärder

- Fönster och fönsterdörr till altan i souterrängplan återställs i enlighet med det ursprungliga utförandet som finns dokumenterat på fotografier.
- En ny balkong tillförs på vindsplanet och placeras rakt ovan det befintliga burspråket.
- I övrigt bevaras fasaden och rustas upp.

Konsekvenser och målsättning

- Det är positivt att fasaden bevaras och att souterrängplanet fönster och fönsterdörrar mot terrassen återfår sin ursprungliga utformning. Höga krav på snickeriernas kvalitet, utformning och dimensioner måste ställas. Utgångspunkten för utformningen ska vara de äldre fotografier som finns i kombination med hur fönster och fönsterdörrar är utformade idag.
- En ny balkong på den södra fasaden inverkar negativt på den ursprungliga arkitektoniska utformningen och fasadkompositionen. Om balkong ändå uppförs är det viktigt och positivt att den görs något smalare och grundare än burspråkets samt att balkongräcket och balkongdörren får samma utformning som burspråkets. Det är också av stor vikt att inga synliga stag monteras i fasad samt att balkongens underrede putsas och målas in i fasadkulör.
- Målsättningen bör vara att underhålla fasaden, att bibehålla dagens färgsättning eller återgå till den ursprungliga (som ligger nära dagens), att underhålla befintliga fönster- och dörrsnickerier och vid behov av energieffektivisering komplettera fönster och dörrar invändigt.

Foto från 1900-talets första hälft.

Ny balkong till vindsvåningen uppförs rakt ovan burspråket. Balkongen görs något smalare och grundare än burspråkets balkong medan balkongdörren och balkongräcket utformas likadant och med samma material.

Fönsteröppningar i souterrängplan återställs enligt äldre fotografier

Små utbyggnader på andra planets balkong bibehålls

Söderfasad skala 1:100

BEF VILLA STRANDVIK

O m b y g g n a d s f ö r s l a g 2 0 1 2 . 0 3 . 2 6

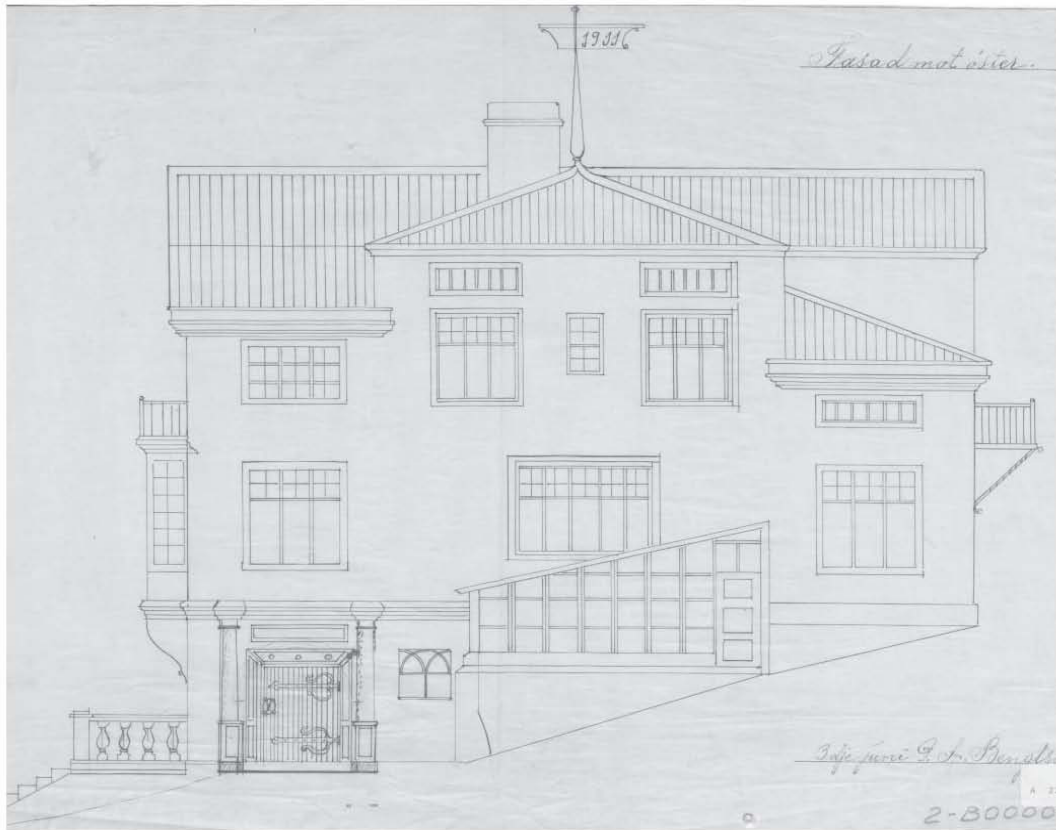
Östra sidan

Åtgärder

- Huvudentrén med ekport och pelare sätts igen invändigt men port, nisch och omfattning bevaras.
- Den nordliga dörröppningen sätts igen och görs om till fönster i tidstypisk stil.
- Det lilla fönstret intill ekporten återställs enligt ursprungsritningen.
- I övrigt bevaras fasaden och rustas upp.

Konsekvenser och målsättning

- Det är negativt att ekporten sätts igen invändigt men positivt att den ändå bevaras intakt med nisch och omfattning utvändigt.
- Nuvarande dörr, överljus och trappa på fasadens norra del är sekundära. Dörröppningen var ursprungligen inbyggd i det orangeri som var motbyggd här. Troligtvis var själva öppningen också mindre än idag. Dagens entré tillkom troligtvis under 1950-talets slut. Den östra fasaden har alltså genomgått flera ändringar – orangeriet har rivits, berörd entré har tillkommit och tre fönsteröppningar har ändrat form och storlek och har idag sekundära fönstersnickerier (mycket fint anpassade). Att ändra den sekundära dörröppningen till ett fönster med samma utformning och snickerier som de befintliga är därför möjligt utan att förvanska fasaden. Höga krav på snickeriernas kvalitet, utformning och dimensioner måste ställas.
- Det är positivt att det lilla fönstret vid ekporten återställs. Idag sitter här sekundära bågar med ganska dålig virkeskvalitet.
- Det är positivt att fasaden i övrigt bevaras och rustas. Målsättningen bör vara att underhålla fasaden, att bibehålla dagens färgsättning eller återgå till ursprunglig (ligger nära dagens), att underhålla befintliga fönster- och dörrsnickerier och vid behov av energieffektivisering komplettera fönster och dörrar invändigt.

Nuvarande huvudentré i souterrängplan byggs om till "blinddörr" och toalettönster återställs enligt förlaga.
 Det tidigare rivna orangeriet byggs ej upp
 Dörröppning på bottenplan görs om till fönster i tidstypisk stil.

Österfasad skala 1:100

BEF VILLA STRANDVIK
 Ombyggnadsförslag 2012.03.26

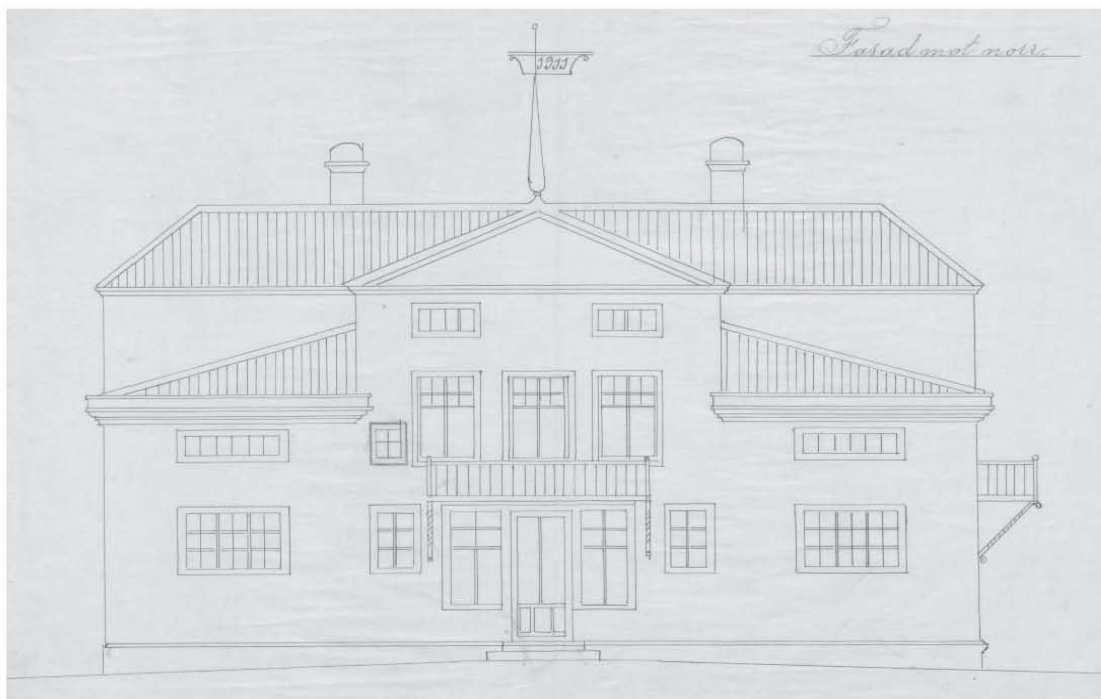
Norra sidan

Åtgärder

- Huset får en ny entré till bottenplanet enligt ursprungsritningarna (en entré som troligtvis aldrig uppfördes). Den nya entrén förses eventuellt med ett nytt skärmtak.
- Källarfönstren återställs.
- I övrigt bevaras fasaden och rustas upp.

Konsekvenser och målsättning

- Om den nya entrén utformas med ursprungsritningarna som utgångspunkt och anpassas till byggnadens utformning idag (som delvis skiljer sig från ritningarna), bör ändringen vara möjlig utan att förvanska fasaden. Det är viktigt att materialval och utformning får hög kvalitet och finish. Fönstersnickerierna bör t.ex. ha samma dimensioner på bågar och spröjs som de befintliga. Ytterdörren bör inte vara en standarddörr med dörrblad av lackerad board utan vara utförd som en massiv trädörr med ramverk och fyllning. Ett nytt skärmtak bör ha tidsenlig utformning eller ha en modern och diskret form.
- Det är positivt att källarfönstren återställs.
- Det är positivt att fasaden i övrigt bevaras och rustas. Målsättningen bör vara att underhålla fasaden, att bibehålla dagens färgsättning eller återgå till ursprunglig (ligger nära dagens), att underhålla befintliga fönster- och dörrsnickerier och vid behov av energieffektivisering komplettera fönster och dörrar invändigt.

Husets planerade men aldrig utförda huvudingång byggs upp enligt förlaga. Balkong på andra plan utförs dock ej
Igensatta källarfönster återställs

Västra sidan

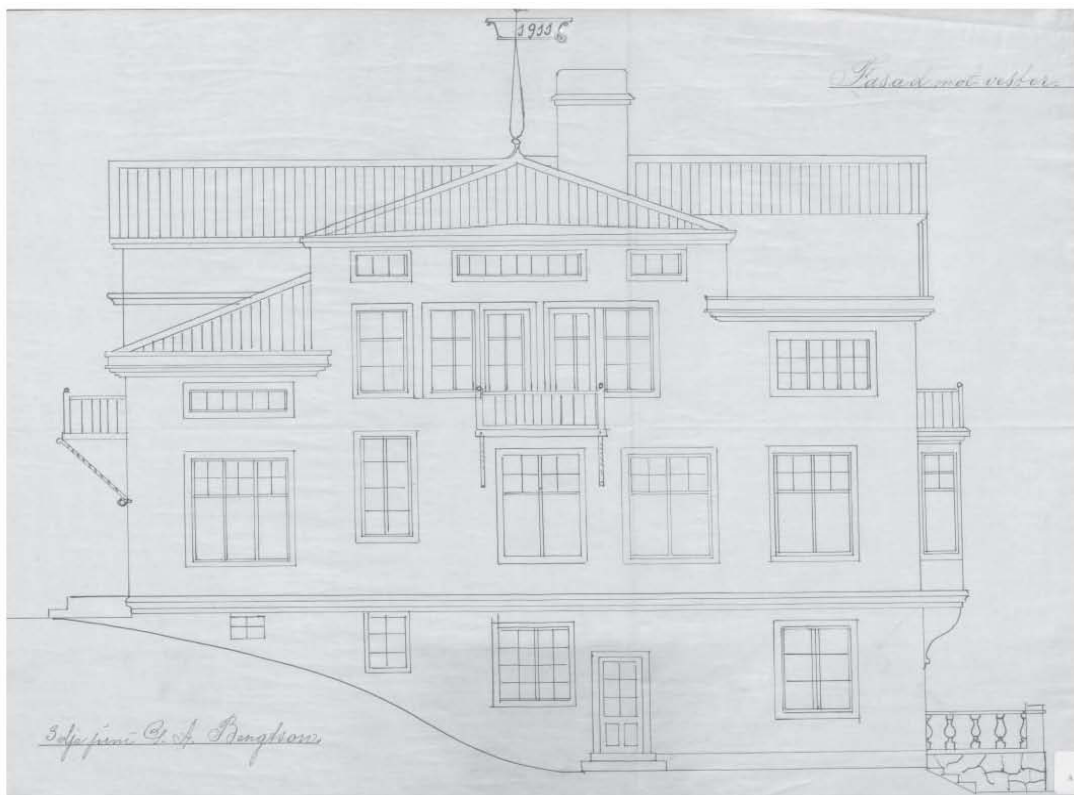
Åtgärder

- Befintlig sekundär utrymningstrappa, plattform och utrymningsdörr rivs. Dörröppningen återställs till fönster enligt ursprungssritning.
- Ett mindre fönster på souterrängplan sätts igen.
- Källarfönstret återställs.
- Den ursprungliga balkongen på övervåningen rivs och ersätts av en ny djupare balkong som motsvarar dagens krav på tillgänglighet för funktionshindrade (eventuellt ca 150 cm djup. Idag är balkongen 120 cm djup). En ny balkong med samma storlek och utförande tillförs rakt under på bottenvåningen.
- I övrigt bevaras fasaden och rustas upp.

Konsekvenser och målsättning

- Det är positivt att den sekundära utrymningstrappan, plattformen och dörren rivs och fasaden återställs.
- Det är positivt att källarfönstret återställs.
- I läget för det nedre fönstret fanns troligtvis från början en dörr som tjänade som köksentré. Att sätta igen fönstret är möjligt utan att förvanska fasaden, dels för att det inte är ursprungligt och dels för att det sitter i ett ganska dolt läge.
- Det är negativt för villans arkitektoniska utformning att den ursprungliga balkongen rivs och görs djupare eftersom den nya balkongen riskerar att upplevas som klumpig. Att tillföra ytterligare en likadan balkong ökar risken för detta. En ny balkong innebär också ingrepp för balkar, räcken och ny balkongdörr. Det föreslagna djupet på balkongerna utgår från de krav som idag ställs för att funktionshindrade själva ska kunna ta sig ut på en balkonge och vända med rullstol. Detta krav är svårt att komma undan vid en större ombyggnad, då nybyggnadskrav ofta ställs på just tillgänglighet. Givetvis är det också positivt med ökad tillgänglighet ur ett mer allmänt perspektiv. Om balkongen rivs och görs djupare krävs att man återanvänder det befintliga smidet alternativt tillverkar kopior (gäller både räcken och konsoler av smide) och att inga nya synliga konsoler eller bärverk tillförs. Det är också viktigt att balkongplattans möte med räcket får samma utförande som det ursprungliga.

I det fall Värmdö kommun väljer att tillstyrka en ny balkong under den befintliga är det mycket viktigt att den får samma utformning ifråga om platta och smide och att balkongdörren får samma placering och utformning som den befintliga. Båda balkongerna bör också bevara dagens

Utvändig utrymningstrappa, förlängd balkong samt utrymningsdörr på andra planet rivs. Ursprunglig balkong och dörröppning återställs enligt förlaga. Eventuellt krävs att balkongen görs djupare pga krav på tillgänglighet. Ny balkong föreslås på bottenplan, utförs lika befintlig dito på övreplan
 Udda fönster i souterrängplan muras igen

Som alternativ till takterrass mot söder kan ny balkong med frontespis (en slags takkupa) utföras på vindsplanet

Västerfasad skala 1:100

BEF VILLA STRANDVIK
 Ombyggnadsförslag 2012.03.26

balkongbredd – 250 cm, för att inte ytterligare tynga ned fasaden. Om dessa delar uppfylls kan åtgärderna troligtvis vara möjliga eftersom den västra fasaden inte utgör huvudfasad och balkongerna trots allt inte kommer att uppta mer än en mindre del av fasadens yta.

- Det är positivt att fasaden i övrigt bevaras och rustas. Målsättningen bör vara att underhålla fasaden, att bibehålla dagens färgsättning eller återgå till ursprunglig (ligger nära dagens), att underhålla befintliga fönster- och dörrsnickerier och vid behov av energieffektivisering komplettera fönster och dörrar invändigt.

Tak

Åtgärder

- Nya ventilationsskorstenar tillförs för ny mekanisk till- och frånluftsventilation i byggnaden.

Konsekvenser och målsättning

- Det är givetvis negativt att tillföra nya ventilationsskorstenar då det stökar till takets arkitektoniska utformning och skorstenarna riskerar att bli synliga från långt håll. Om huset ska byggas om till bostadshus, med tillkommande kök och våtutrymmen är det omöjligt att komma undan behovet av frånluftsdon. Det gör att stora krav måste ställas på projekteringsfasen för att hitta diskreta och så osynliga lösningar som möjligt för skorstenarna. Det kan t.ex. handla om att hitta dolda placeringar i förhållande till viktiga vyer in mot huset. Det är också viktigt att anpassa huvarnas form.